

Πάνω απ' όλα η επανάσταση, η ζωή ή και τα δύο;

Οι Δίκαιοι Του Αλμπέρ Καμύ Από Την Ομάδα Σημείο Μηδέν

Χριστίνα Ανδρέου

22/12/ 2011

«Υπάρχει κάτι ακόμα πιο απεχθές κι απ' το να 'σαι φονιάς. Το να ωθείς στον φόνο κάποιον που δεν είναι φτιαγμένος γι' αυτό...». Τα λόγια ανήκουν στον Ιβάν Καλιάγιεφ, έναν Ρώσο επαναστάτη σοσιαλιστή ή αλλιώς τον εμβληματικό ήρωα του Αλμπέρ Καμύ στο έργο «Οι Δίκαιοι», ένα σπουδαίο κείμενο που άφησε διαρκή παρακαταθήκη ο Γάλλος νομπελίστας συγγραφέας και φιλόσοφος σε μια ανήσυχη ανθρωπότητα. Η υπόθεση είναι απλή: ο Καλιάγιεφ αναλαμβάνει να εκτελέσει το μεγάλο δούκα Σέργιο, θείο του Τσάρου, στη Μόσχα του 1905, ως μέλος μιας ομάδας επαναστατών που βρίσκουν στον ένοπλο αγώνα τη δύναμη να «συντριψουν την τυραννία για να επιταχυνθεί η απελευθέρωση του ρωσικού λαού». Η μάχη της συνείδησης, όμως, πριν από την εκτέλεση και κατόπιν αυτής, δεν είναι διόλου απλή υπόθεση. Και ο Καμύ αναλαμβάνει να το αποδείξει, τοποθετώντας στο στόμα των ηρώων του μια σειρά από καίρια ερωτήματα ηθικής τάξεως: Η επανάσταση δικαιολογεί τον φόνο; Ο επαναστάτης έχει δικαίωμα στην αγάπη, στην ευτυχία, στην ίδια τη ζωή; Τι είναι δικαιοσύνη και ποιος δικαιούται να την αποδώσει; Πώς δικαιώνεις την ύπαρξή σου, το δίκαιο της Ιδέας σου σε έναν κόσμο που σιωπά στο άδικο; Ο σκοπός αγιάζει τα μέσα; Το να υπηρετείς την ελεύθερη βούληση και μόνο, μπορεί να φέρει την εξιλέωση; Αξίζει να πεθάνεις για μια ιδέα; Να σκορπίσεις τον θάνατο για μια ιδέα;

Ο Καλιάγιεφ λέει πως σκοτώνει για να φτιάξει έναν κόσμο χωρίς φονιάδες, πως επιλέγει να είναι εγκληματίας για να ανήκει επιτέλους η γη στους αθώους. Και συμπληρώνει: «Αγαπώ την ομορφιά, την ευτυχία! Γι' αυτό και μισώ το δεσποτισμό... Σύμφωνα, πάνω απ' όλα η επανάσταση! Αλλά η επανάσταση για τη ζωή, για να δώσουμε μια ευκαιρία στη ζωή! Καταλαβαίνεις;...». Ο Καμύ βομβαρδίζει τον θεατή, συνειδησιακά, κάθε λεπτό της παράστασης, τα ερωτήματά του τοποθετούνται στο κέντρο της δράσης σαν μια ενοχλητική αλογόμυγα

που διαρκώς τσιμπά... Το σίγουρο είναι πως ακόμα και όταν πέσει η αυλαία, θα έχεις πολλά να σκεφτείς...

Τα Της Παράστασης

Ας αρχίσω λέγοντας πως οι όποιοι αποδέκτες της Τέχνης είναι υποκείμενα με διαφορετικά αισθητικά κριτήρια και βιώματα. Το λέω αυτό γιατί η έκφραση άποψης για μία θεατρική, εν προκειμένω, παράσταση είναι κάτι το τελείως προσωπικό και απόλυτα σεβαστό. Το δικό μου ωραίο, είναι το δικό σου άσχημο. Έτσι, και στην παράσταση «Οι Δίκαιοι» από την ομάδα «Σημείο Μηδέν», εγώ ένιωσα σχεδόν ενθουσιασμένη και παρασυρμένη από τη θεατρική μαγεία-αρτιότητα σε αντίθεση με τη συνοδό μου που απλά... κουράστηκε. Δεν είναι τυχαία αυτή η απόκλιση.

Ο σκηνοθέτης-μεταφραστής-πρωταγωνιστής Σάββας Στρούμπος υπήρξε πνευματικό παιδί του Θόδωρου Τερζόπουλου και του θεάτρου ΑΤΤΙΣ και η προσέγγισή του στο κείμενο είναι συγκεκριμένη. Τόσο συγκεκριμένη που είναι σχεδόν απόλυτη. Ή σου αρέσει ή δεν σου αρέσει. Σωματικό θέατρο, τραγικός στόμφος, διαρκής απογύμνωση της εσωτερικότητας του θεατρίνου πάνω στο σανίδι και στα μάτια των θεατών κ.ο.κ. Με άλλα λόγια, δύσκολο, εγκεφαλικό θέατρο. Ίσως και κάποιος να το κατηγοριοποιήσει στο είδος «βαριά κουλτούρα»... Όμως, για μένα, η ομάδα «Σημείο Μηδέν» δούλεψε σχεδόν με επιστημονική ακρίβεια πάνω στο κείμενο του Καμύ, διάβασε κάτω από τις γραμμές και σε στιγμές από το μηδέν άγγιξε το... άπειρο.

Μπράβο και στους πέντε ηθοποιούς -με μια μικρή παρατήρηση για τον υπερβάλλοντα πολλές φορές ζήλο- τη Μαρία Αθηναίου, την Ελεάνα Γεωργούλη, τη Ρόζα Προδρόμου, τον Σάββα Στρούμπο και κυρίως τον Μιλτιάδη Φιορέντζη που έπλασε έναν αλησμόνητο Σκουράτοφ, διοικητή του αστυνομικού τμήματος, κινησιολογικά και λεκτικά. Εύγε και στα κοστούμια της Rebekka Gutsfeld και την εικαστική επιμέλεια του Γιώργου Κολιού, που δημιούργησε ένα συναρπαστικό ασπρόμαυρο σκηνικό, σαν ένα γιγαντιαίο πίνακα του Jackson Pollock. Μάλιστα, χάρη στους υποβλητικούς φωτισμούς του Κώστα Μπεθάνη, τα ζωγραφικά ταμπλό λειτουργούσαν και σαν ένα ιδιότυπο Θέατρο Σκιών.

Το Tip Του Θεατή

Ακόμη και αν «το δύσκολο θέατρο» δεν είναι το φόρτε σου, αναζήτησε στα ράφια των βιβλιοπωλείων από τις Εκδόσεις Νεφέλη το ίδιο το έργο του Albert Camus στην πολύ καλή μετάφραση του Σάββα Στρούμπου. Αξίζει με όλα όσα συμβαίνουν γύρω μας ή θα συμβούν να διαβάσει κανείς ένα τόσο δυνατό κείμενο πάνω στην έννοια του «επαναστατημένου ανθρώπου», έτσι όπως τον οραματίστηκε ο μεγάλος Καμύ.